

ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Чорнобильська катастрофа призвела до деструкції всього комплексу традиційної народної культури на значній території українського Полісся, що зв'язано з масовою міграцією та розосередженням корінних мешканців в новому еколого-географічному та етнокультурному середовищі. Виникла необхідність вжиття невідкладних заходів щодо врятування та збереження історико-культурної спадщини цього краю, а також, по можливості, відродження його етнокультурних традицій, що є вагомим фактором соціально-культурної реабілітації та адаптації потерпілого населення. Чималий інтерес тут являли такі аспекти матеріальної і духовної культури, як на-

родне будівництво, організація побуту селян, звичаї та обряди, діалекти, які і досі зберігають реліктові риси, які сягають глибокої древності і мають неocenенне значення для відтворення етнічної історії українського та інших слов'янських народів.

Вперше в Україні цю проблему поставила в 1989 р. група фахівців-ентузіастів (Р. Омеляшко, Г. Гончаренко, О. Неживий) які розробили цільову наукову програму «Комплексне історико-етнографічне дослідження українського Полісся у 30-кілометровій зоні та на суміжних територіях, що потерпіли від аварії на ЧАЕС», схвалену Українським товариством охорони пам'яток історії та культури і Націо-

нальною Академією наук України.

З 1991 р. цим займався спеціальний підрозділ Мінчорнобиля України — історико-культурна експедиція.

Експедиція розгорнула широкомасштабні інформаційно-пошукові роботи. Це дало змогу створити зведений реєстр (інформаційну картотеку) історико-культур-

них об'єктів та явищ, включаючи дані з антропології, діалектології, історичного краєзнавства, які були зафіксовані до 1986 р. на території нинішніх радіоактивно забруднених зон Полісся. Отримані матеріали стали основою для розробки перспективної комплексної програми, котра увійшла окремим розділом до проекту Національної програми ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС на 1993 — 2000 рр.

Чимале значення для розв'язання чорнобильських культурологічних проблем мала Всеукраїнська науково-практична конференція з питань виявлення, збереження та охорони історико-культурної спадщини потер-

пілого населення (м. Рівне, травень 1992 р.).

Проводячи комплексні польові роботи, експедиція виявляє і фіксує об'єкти та явища матеріальної й духовної культури в потерпілих районах Полісся (1—3-я зони) та місцях компактного переселення, здійснює інвентаризацію нерухомих пам'яток історії та культури, що знаходяться на радіоактивно забруднених територіях в тому числі невідомих раніше пам'яток, пов'язаних з далекими й близькими подіями нашої історії. До робіт залучені творчі колективи інститутів Національної Академії наук.

Крім того, ведуться роботи щодо створення комп'ю-

[Закінчення на 4 стор.]

ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ

{Закінчення.

Початок на 2 стор.}.

терної інформаційно-довідкової системи об'єктів народної культури радіоактивно забруднених зон Полісся, розпочато реставрацію найбільш цінних рухомих та нерухомих історико-культурних пам'яток, готується

з'являються наукових та науково-популярних видань.

Вже зібрано кілька сотень відео- та аудіокасет із записами фольклорно-етнографічних матеріалів, тисячі фотодокументів, сотні креслень та замальовок об'єктів матеріальної культури. На матеріалі архаїчної весняної обрядовості пересе-

ленців з 10-кілометрової зони ЧАЕС (колишні села Товстий Ліс, Річиця) знято науково — популярний етнографічний фільм «Проводи русалок».

Головним перспективним завданням історико-культурної експедиції є створення музею-архіву поліської культури як наукового та

культурно-освітнього осередку, який сконцентрує зібрані фондові матеріали та збереже для нащадків неповторний духовний образ втраченого Поліського краю.

На фото Михайла ЗАГРЕБИ: експонати, зібрані історико-культурною експедицією Мінчорнобиля.